

Чудова екранізація з Жульєт Бінош
і Джонні Деппом у головних ролях!

У маленькому французькому містечку — карнавал. І саме в цей час у ньому з'являються дві дивні особи — доросла й дитина. Віана Роше та її дочка Анук приїхали, щоб подарувати мешканцям міста небачену досі розкіш — цукерню. Місцевий священник обурений і ставить парафіян перед вибором — церква або шоколад. Якби ж цукерки й шоколадки жінки, чие волосся пахне вітрами далеких країв, не були такими смачними! Якби вона не вміла вгадувати, чого саме потребує кожен, хто заходить до її крамнички! Тоді у цьому містечку не сталося б стільки драматичних подій...

Роман повний кольорів, смаків та запахів, його сюжет і дивовижні описи спокушають, випробовуючи ваші відчуття.

Observer

Чи читали ви коли-небудь щось краще за цю книгу? Вона й справді надзвичайна... Гаррис неперевершена не лише завдяки сюжету роману, власній уяві, почуттю гумору та дивовижним описам життя маленького французького містечка, а й завдяки гарному авторському стилю.

Literary review

www.trade.bookclub.ua

ISBN 978-966-14-8349-0

9 789661 483490

Шоколад

ДЖОАН
ГАРРИС

ДЖОАН

ДЖОАН
ГАРРИС

Шоколад

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЯ

ДЖОАН
ГАРРИС

Шоколад

РОМАН

ХАРКІВ **КЛУБ**
2015 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111
ББК 84.4ВЕЛ
Г20

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Harris J. Chocolat : A Novel / Joanne Harris. — London :
Black Swan, 2007. — 382 р.

Переклад з англійської *Володимира Полякова*

Дизайнер обкладинки *Ярослав Миколенко*

ISBN 978-966-14-8349-0 (укр.)
ISBN 978-0-552-99848-2 (англ.)

- © Frogspawn Ltd, 1999
- © DepositPhotos.com / kvkirillov,
Mogozova Oхana, обкладинка,
2015
- © Nemiro Ltd, видання україн-
ською мовою, 2015
- © Книжковий Клуб «Клуб Сі-
мейного Дозвілля», переклад
та художнє оформлення, 2015

На спомин про мою прабабусю Марі Андре Сорен
(1892—1968)

Подяка

A decorative flourish consisting of a horizontal line with several elegant, symmetrical scrolls and loops extending downwards from its center.

Сердечна подяка усім, завдяки кому ця книжка народилася на світ: родині, за підтримку, турботу про моїх дітей та дещо сумбурну наснагу; Кевіну, за те, що вистраждав усю цю нудну паперову роботу; Анушці, яка подарувала цій книжці Пантуфля. Щиро дякую їй моєму невтомному агенту Серафіні Кларк та редактору Франчесці Ліверсідж, а також Дженніфер Люїтлен, Лорі Фаунтен та всім-всім-всім робітникам видавництва «Даблдей», які були такі добрі до мене. Урешті-решт, хочу висловити особливу подяку своєму товаришеві по перу Кристоферу Фаулеру за натхнення.

11 лютого
Вівторок на Масницю

Вітерець нас пригнав сюди під саму Масницю. Вітер, не по-лютневому теплий вітер, сповнений гарячих масних ароматів смажених млинців, ковбасок і посипаних солодкою пудрою вафель, що пеклися на розпеченій плитці просто біля узбіччя... У повітрі, немов якась жалюгідна протиотрута від зими, вирували кружальця конфеті, сковзали по рукавах, манжетах і, зрештою, осідали в канавах. Люди юрбилися по обидва боки вузької центральної вулиці, охоплені лихоманкою захвату. Витягали шиї, тільки б угледіти оббитий кrepом візок, за яким шлейфом розвівалися стрічки й паперові трояндочки. Анук — в одній руці жовта куля, в іншій іграшкова труба — ловить витрішки, стоячи між базарним кошиком і чудернацьким брунатним собакою невизначеної породи. Такі Масниці нам, мені та їй, не вдивовижу. У Парижі, перед минулим постом, ми спостерігали процесію із двохсот п'ятдесяти прикрашених візків, у Нью-Йорку — зі ста вісімдесяти, у Відні бачили два десятки оркестрів, марширували вулицями, бачили клоунів на ходулях, карнавальних ляльок із великими хиткими головами з пап'є-маше, дівчат у військовій формі, котрі спритно обертали в руках блискучі жезли. Але коли тобі шість, світ сповнений особливої чарівливості. Дерев'яний візок, поспіхом прикрашений позолотою й кrepом, сценами

з казок. Голова дракона на щиті, Рапунцель у вовняній перуці, русалка із целофановим хвостом, пряниковий будинок — картонна коробка в глазури з позолотою, чаклунка у отворі дверей, онде, тицяє пальцями з недоладними зеленими нігтями у гурт принишклих дітей... У шість років ти здатна осягати тонкощі, що через рік будуть уже поза твоїм розумінням. За пап'є-маше, сухозлотицею, пластиком вона поки ще бачить справжню чаклунку, справжні чари. Вона піднімає до мене обличчя. Її очі, синьо-зелені, як та земля, що відкривається погляду, коли на неї дивишся з височини, сяють.

— Ми тут залишимося? Залишимося? — Тут мені доводиться нагадати їй, щоб вона говорила французькою. — Але ж ми залишимося? Залишимося? — Вона чіпляється за мій рукав. Вітер збив її волосся в пухнату шапку, схожу на солодку вату.

Я замислююсь. Містечко — не гірше за інші. Ланскнесу-Тан. Сотні дві душ, не більше. Малесенька крапка на швидкісному шосе між Тулузою й Бордо, лишень кліпнеш — і вже проскочили. Одна центральна вулиця — тільки й того, що два ряди дерев'яно-цегельних будиночків мишачого кольору, які так і туляться один до одного, та кілька маленьких провулочків, що тягнуться паралельно, нагадуючи зубці кривої виделки. Яскраво-біла церква на площі, по периметру якої розташувалися маленькі крамнички. Ферми, розкидані по невтомних ланах. Сади, виноградники, обгороджені смужки землі, переділені згідно зі суворою ієрархією сільського господарства цього краю: тут яблуні, там ківі, дині, цикорій у панцирі з чорного пластику, виноградні лози — сухі зачахлі батого у променях злиденного лютневого сонця. І вся ця краса очікувала березня, щоб воскреснути з мертвих... Далі — Тан, маленька притока Гаронни, онде вона прокладає собі шлях по болотистому пасовиську. А як же місцеві жителі? Вони мало чим відрізняються від тих людей, яких ми зустрічали раніше; може, трошки блідіші у світлі сонця, яке зненацька визирнуло з-за хмар, трохи тьмяніші. Хустки

й берети тих самих відтінків, що й приховане під ними волосся, — коричневі, чорні, сірі. Обличчя зів'ялі, як торішні яблука; очі потопають у зморшкуватій шкірі, схожі на скляні кульки в перестояному тісті. Діти у просторих одежинах сміливих кольорів — червоного, лимонно-зеленого, жовтого — здаються на цьому тлі прибульцями з іншої планети. Велика жінка із квадратним нещасним обличчям кутає плечі в картатий плащ та щось кричить на місцевому діалекті, якого одразу й не збагнеш, у бік візка, що повільно котиться вулицями слідком за старим трактором. З фургона кремезний Санта-Клаус, явно зайвий у компанії ельфів, сирен та гоблінів, жбурляє в юрбу ласощі, ледве стримуючи злість. На мене дивиться літній чоловік із непримітними рисами обличчя — замість круглого берета, традиційного головного убору місцевих жителів, на ньому фетровий капелюх. Ще раз глянувши на мене з винуватою чемністю, він бере на руки собаку коричневого кольору, що тулиться біля моїх ніг. Я бачу, як його тонкі гарні пальці зариваються в собаче хутро, і пес скиглить; на обличчі його хазяїна можна помітити складну суміш почуттів — любові, тривоги й гризоти. На нас ніхто не дивиться, начебто ми невидимки. Одяг миттєво видає в нас нетутешніх, подорожніх. Ці люди чемні, надзвичайно чемні; ніхто навіть не косує у наш бік. На жінку з довгим волоссям, заткнутим за комір жовтогарячого плаща, і довгим шовковим шарфом на шиї з вільними, довгими кінцями. На дитину в жовтих гумових чобітках і небесно-голубому макінтоші. Вони зо-о-овсім не такі. Про це легко здогадатися з першого погляду на їхнє вбрання, обличчя — надто бліді або надто смагляві? — волосся, усе в них *не таке*, чуже, невловимо незвичне. Мешканці Ланскне досконало володіють мистецтвом спостереження нишком. Вони всі ніби дихають мені в потилицю — зовсім не вороже, як не дивно, проте доволі холодно. Ми для них — дивина, карнавальна екзотика, заморські гості. Я відчуваю на собі їхні погляди, коли повертаюся до вуличного торговця, щоб купити вафлю. Папір гарячий і масний, вафля з темного пшеничного борошна

вугілля й поту. Стільки місць чекають, коли вітер зміниться. Стільки страждених людей. Як довго цього разу? Півроку? Рік? Анук тицяється обличчям в моє плече, і я притискаю її до себе, зненацька міцно, тому що вона пробуджується й щось ображено бурмоче у напівсні. «Небесний мигдаль» знову стане пекарнею. Або кондитерською, з гірляндами, що звисають зі стелі, схожі на сині ковбаси, і коробочками з пряниками, на кришках яких проштамповано: «Сувенір з Ланскне-су-Тан». У будь-якому разі, у нас є гроші, навіть більше, ніж потрібно на те, щоб відкрити нову шоколадню будь-де. У Ніцці, наприклад, або в Каннах, Лондоні чи Парижі. Анук бурмоче уві сні. Її теж тривожить запах змін.

І все-таки ми зробили великий стрибок. Безликі готельні номери, мерехтіння неонових вогнів, мандри з півночі на південь за велінням гадальної карти — усе це тепер не для нас. Нарешті ми, Анук і я, збили пиху з Чорного чоловіка, він утік, і ми побачили його справжнє обличчя. Виявилось, що він просто блазень, карнавальна маска. Тут ми не можемо залишатися вічно. Але, можливо, Рейно проторував для нас шлях у якесь інше місце. Завдяки йому ми зможемо назавжди осісти в якомусь приморському містечку. Або в селищі біля ріки, з полями й виноградниками. Імена ми змінимо. Інакше буде звучати й назва нашої крамниці. Наприклад, «Чудесний трюфель». Або «Чудові спокуси» — на згадку про Рейно. І цього разу ми візьмемо з собою стільки добрих спогадів про Ланскне... Я тримаю в долоні подарунок Арманди. Монети важкі, важкі. Золото червонувате, майже як волосся Ру. І знову я подумала, як вона здогадалася... Який сильний дар ясновидіння мала ця жінка. Ще одна дитина — цього разу не від невідомого батька. Дитина від хорошого чоловіка, нехай той ніколи й не довідається про неї. Цікаво, чи успадкує вона його волосся, його димчасті очі? Я чомусь переконана, що в мене народиться дівчинка. Навіть знаю, як її назву.

Усе інше можна залишити в минулому. Чорний чоловік зник назавжди. Мій голос змінився, став більш впевненим, звучним. Прислухаючись, я розрізняю в ньому нові, до болю

знайомі інтонації. Зухвалість, мабуть, навіть радість. Я розпрощалася зі своїми страхами. І з тобою попрощалася, *taman*, хоча твій голос, що звертається до мене, буду чути завжди. Мені більше не треба боятися власного відбиття в дзеркалі. Анук посміхається уві сні. Я могла б залишитися тут, *taman*. У нас є будинок, друзі. Флюгер за моїм вікном крутиться, крутиться... Я уявляю, як слухатиму його рипіння день у день щотижня, щороку. Уявляю, як дивлюся зі свого вікна на зимовий ранок. Новий голос у мені регоче, начебто вітаючи моє повернення додому. У мені тихо, ніжно перевертається нове життя. Анук говорить уві сні, белькоче щось нерозбірливе. Її маленькі долоньки стискають моє плече.

— Будь ласка, *taman*... — Мій светр заглушає її слова. — Заспівай мені пісеньку. — Вона розплющує очі. Синьо-зелені, як земля, що її видно з великої висоти.

— Гарзд.

Вона знову заплющила очі, а я тихо заспівала:

V'la l'bon vent, V'la l'joli vent,
V'la l'bon vent, ma vie m'appelle....

Сподіваюсь, що цього разу я просто співаю колискову. Що цього разу вітер її не почує. Що цього разу — *хоча б одного разу* — він полетить без нас.

V'la l'bon vent, V'la l'joli vent.

Цього разу — ні, мовчки заприсяглася я собі. Цього разу ми не поїдемо. Що б не трапалося. Але, навіть поринаючи в сон, я усвідомлюю, що ця думка мені самій здається такою ж бажаною, як і неймовірною.

Зміст

Подяка.....	7
1 11 лютого. Вівторок на Масницю	9
2 12 лютого. День покаяння	17
3 13 лютого. Четвер	22
4 13 лютого. Четвер	26
5 15 лютого. Субота	30
6 15 лютого. Субота	34
7 16 лютого. Неділя	42
8 18 лютого. Вівторок	53
9 19 лютого. Середа	60
10 19 лютого. Середа	64
11 20 лютого. Четвер	67
12 21 лютого. П'ятниця	76
13 23 лютого. Неділя	86
14 24 лютого. Понеділок	95
15 25 лютого. Вівторок	111
16 26 лютого. Середа	125
17 1 березня. Субота	132
18 1 березня. Субота	139
19 2 березня. Неділя	143

20	4 березня. Вівторок	155
21	5 березня. Серeda	161
22	7 березня. П'ятниця	170
23	8 березня. Субота	177
24	9 березня. Неділя	194
25	10 березня. Понеділок	202
26	12 березня. Серeda	207
27	13 березня. Четвер	211
28	15 березня. Субота	229
29	16 березня. Неділя	236
30	18 березня. Вівторок	241
31	19 березня. Серeda	246
32	21 березня. П'ятниця	249
33	23 березня. Вербна неділя	261
34	26 березня. Серeda	275
35	28 березня. Страсна п'ятниця	284
36	28 березня. Страсна п'ятниця	288
37	29 березня. Страсна субота	301
38	30 березня. Великодня неділя. Четверта година ранку	304
39	31 березня. Світлий понеділок	311

Літературно-художнє видання

ГАРРИС Джоан

Шоколад

Роман

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *О. О. Григор'єва*
Редактор *Г. В. Пагутяк*
Художній редактор *Т. О. Волошина*
Технічний редактор *І. О. Гнідая*
Коректор *К. В. Озерова*

Підписано до друку 22.01.2015. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Literaturna». Ум. друк. арк. 16,8.
Наклад 6000 пр. Зам. №

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ВАТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»»
61012, м. Харків, вул. Енгельса, 11.
Свідоцтво ДК № 2891 від 04.07.2007 р.
www.globus-book.com

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб
“Клуб Сімейного Дозвілля”»

61140, м. Харків-140,
просп. Гагаріна, 20-А
тел/факс +38 (057) 703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київська філія

04073, м. Київ, просп. Московський, 6, кімн. 35,
тел. +38 (067) 575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеська філія

65017, м. Одеса, вул. Малиновського, 16-А, кімн. 109
тел. +38 (067) 572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

служба роботи з клієнтами:

тел. +38 (057) 783-88-88
e-mail: support@bookclub.ua
Інтернет-магазин: www.bookclub.ua
«Книжковий клуб», а/с 84, Харків, 61001

Гаррис Дж.

Г20 Шоколад : роман / Джоан Гаррис ; переклад з англ. В. Полякова — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. — 320 с.

ISBN 978-966-14-8349-0 (укр.)

ISBN 978-0-552-99848-2 (англ.)

Чарівним вітром змін до маленького французького містечка завіяло чудову жінку та її маленьку дочку. Згодом Віана Роше відкриває на головній міській площі шоколадну крамничку, де готує чудові тістечка, запашну каву та головне — шоколад на усякий смак. Здається, ця дивовижна жінка здатна дібрати ключик до будь-якого серця, бо вона має чудовий дар — вгадувати потаємні бажання людей та усі печалі лікувати солодкими ласощами. Але тільки коли Віана зустрічає молодого цигана Ру, вона нарешті розуміє власні бажання...

УДК 821.111
ББК 84.4ВЕЛ